

Είδη κουνουπιών (Diptera: Culicidae) που καταγράφηκαν στην περιοχή Μαραθώνα-Σχοινιά της Ανατολικής Αττικής κατά τη διετία 2012-2013

Γ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ¹, Η. ΚΙΟΥΛΟΣ², Ε. ΜΠΑΔΙΕΡΙΤΑΚΗΣ¹, Σ. ΜΠΕΛΛΟΥ³,
Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ^{4,5} και Α. ΜΙΧΑΗΛΑΚΗΣ⁶

¹ Εργαστήριο Βιολογικού Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο

² Εργαστήριο Γεωργικής Φαρμακολογίας, Τμήμα Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

³ ΒΙΟΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ & ΣΙΑ Ε.Ε.

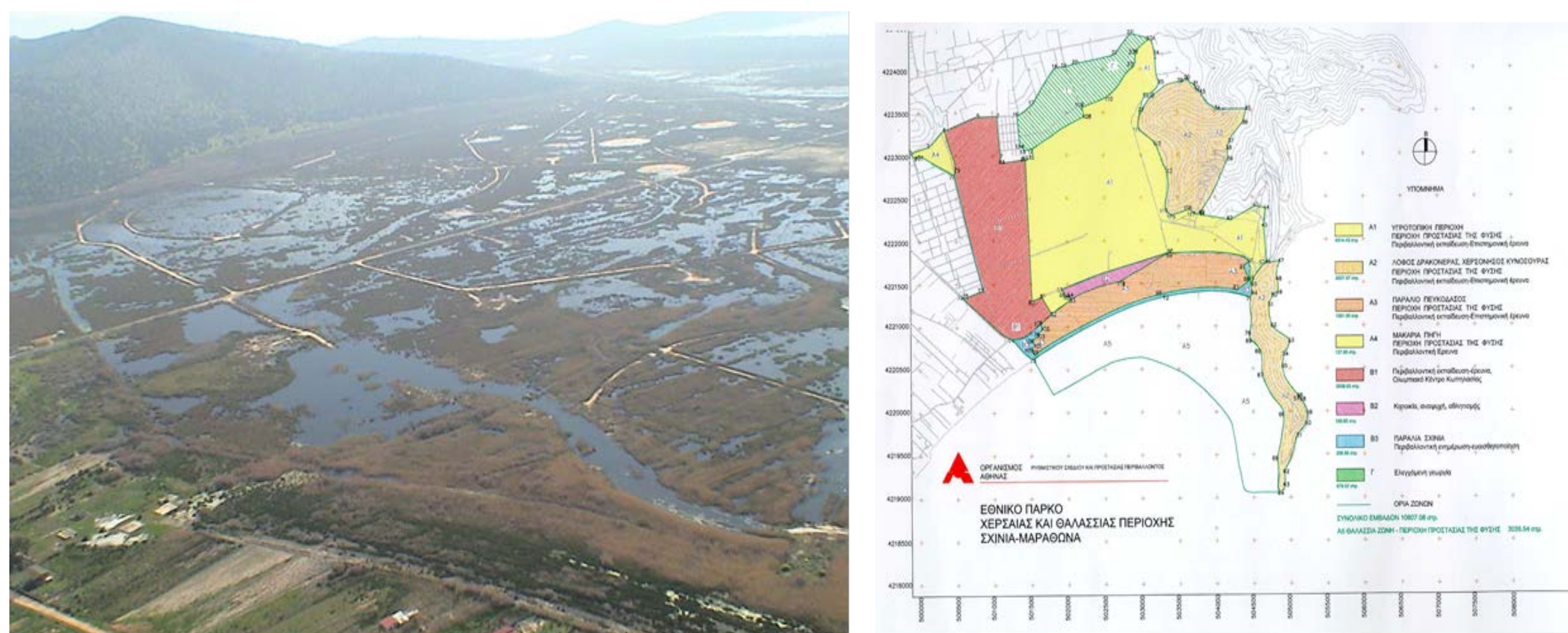
⁴ Ινστιτούτο Φυσικοχημείας - Εργαστήριο Σύνθεσης Φυσικών Προϊόντων & Βιοοργανικής Χημείας, ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»

⁵ Εργαστήριο Χημείας, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

⁶ Εργαστήριο Γεωργικής Εντομολογίας, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο

Εισαγωγή

Είναι γνωστό πως η ελονοσία είναι μια από τις σημαντικότερες ασθένειες παγκοσμίως, η οποία μεταδίδεται με κουνούπια του γένους *Anopheles*. Λόγω της επανεμφάνισης κρουσμάτων της συγκεκριμένης νόσου, με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης, κατά τα τελευταία έτη στην Ελλάδα, έχει κριθεί σκόπιμη η επιτήρηση των κουνουπιών σε διάφορες περιοχές της χώρας, μεταξύ των οποίων ο Δήμος Ευρώτα Λακωνίας και η περιοχή της Ανατολικής Αττικής. Για το σκοπό αυτό το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (Μ.Φ.Ι.) διενεργεί δειγματοληψίες από το 2012 στην Ανατολική Αττική, με έμφαση στην ευρύτερη περιοχή του Μαραθώνα-Σχοινιά όπου σημειώθηκαν αρκετά κρούσματα της νόσου. Οι συγκεκριμένες δειγματοληψίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του επιστημονικού προγράμματος με τίτλο «Ειδικό πρόγραμμα ελέγχου για τον ιό του Δυτικού Νείλου και την ελονοσία, ενίσχυση της επιτήρησης στην ελληνική επικράτεια» που υλοποιείται μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» του ΕΣΠΑ (2007-2013) υπό το συντονισμό του Εργαστηρίου Υγιεινής και Επιδημιολογίας του Τμήματος Ιατρικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Εικόνα 1. Γενική άποψη του έλους Σχοινιά από αεροφωτογραφία και Χάρτης της περιοχής με τα είδη χρήσης της γης.

Υλικά και Μέθοδοι

Η περιοχή Μαραθώνα – Σχοινιά βρίσκεται εκτός του λεκανοπεδίου της Αθήνας, στο Β.Α. τμήμα της Αττικής, σε απόσταση 45χλμ. από την Αθήνα. Η περιοχή διαθέτει εξαιρετικά μεγάλο αριθμό και διαφόρων τύπων εστιών ανάπτυξης προνυμφών κουνουπιών όπου κάθε χρόνο αναπτύσσονται υψηλοί πληθυσμοί κουνουπιών. Εκτός από την όχληση που προκαλούν οι πληθυσμοί των κουνουπιών της Ανατολικής Αττικής αποτελούν και σημαντικό κίνδυνο για τη δημόσια υγεία για ολόκληρη την Περιφέρεια Αττικής καθώς η περιοχή φιλοξενεί μεγάλο αριθμό αγροτικών επιχειρήσεων στις οποίες εργάζονται αλλοδαποί μετανάστες προερχόμενοι από χώρες στις οποίες ενδημούν εντομομεταδιδόμενες ασθένειες όπως η ελονοσία ενώ είναι επίσης γνωστό ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Ανατολικής Αττικής εργάζεται ή κινείται στην πόλη των Αθηνών ή σε άλλους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής.

Οι δειγματοληψίες των κουνουπιών πραγματοποιήθηκαν με τη χρήση προνυμφοσυλλεκτών, για τη συλλογή υδροβίων σταδίων (προνύμφες και νύμφες) καθώς και αναρροφητήρων και παγίδων φωτός, όταν επρόκειτο για τη συλλογή τελείων ατόμων. Τόποι διενέργειας των δειγματοληψιών αποτέλεσαν κατά βάση το φυσικό οικοσύστημα της περιοχής (παράλιο πευκοδάσος Σχοινιά, λίμνες, έλη, βάλτοι και κανάλια) όπως και εξοχικές εγκαταλελειμμένες οικίες.

Εικόνα 2. Τυπικές εστίες ανάπτυξης προνυμφών κουνουπιών στην περιοχή Μαραθώνα -Σχοινιά

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Από τις δειγματοληψίες που πραγματοποιήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα Ιουνίου 2012 έως σήμερα συλλέχθηκαν και αναγνωρίστηκαν 985 άτομα κουνουπιών από το Εργαστήριο Βιολογικού Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων του Μ.Φ.Ι. Από τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε η παρουσία οκτώ ειδών κουνουπιών από τέσσερα γένη. Συγκεκριμένα ταυτοποιήθηκαν τα ακόλουθα είδη κουνουπιών:

- *Anopheles algeriensis* Theobald 1903
- *Anopheles hyrcanus* (Pallas 1771)
- *Anopheles sacharovi* (Favre 1903)
- *Culex pipiens* (s. l.)
- *Culex tritaeniorhynchus* Giles
- *Culiseta annulata* (Schrank 1776)
- *Culiseta longiareolata* (Marcquart 1838)
- *Ochlerotatus detritus* (Haliday 1833)

Περίπου το 64% των συλληφθέντων ατόμων ανήκε στο είδος *An. sacharovi*, που θεωρείται πολύ σημαντικός διαβιβαστής της ελονοσίας για τη χώρα μας, και ακολούθησε το *Cx. pipiens* (s. l.) με περίπου 14%. Επίσης, το μεγαλύτερο μέρος των συλληφθέντων κουνουπιών προήλθε από παγίδες, χωρίς όμως να μπορεί να γίνει σύγκριση των διαφόρων μεθόδων δειγματοληψίας. Περαιτέρω μελέτη της πανίδας των κουνουπιών της περιοχής και των πληθυσμών τους είναι αναγκαία για την καλύτερη επιτήρηση κατά της ελονοσίας.